

Szerkesztői Iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál lános könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDÉK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben hazhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
fél évre 2 frt.
negyed évre 1 frt.

Hirdelmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér eora 15 kr.

Nyolcszázézer forint.

II.

Egy heti időközzel az adófelügyelő ur óriási és megdöbbentő száma ellenében, hatalmas ellen-
érvül merült fel egy másik számadat. Elvégre is,
ez a legméltóbb ellenfél, mert azt a nagy számot
ez a másik képes ellensúlyozni csupán.

A tanév végeztével, mielőtt az iskolák kapui
bezárulnának, szorgos vizsgálat alá veszik a tanuló
ifjúságot, hogy értelmi fejlettség, élethivatás és
szorgalom tekintetéből miképpen feleltek meg egy
év folyamán annak a követelménynek, melyet a
mai kor, a mai társadalom a maga értelmi
munkásaitól megkíván. Es az eredmény?

Nem is kell messze mennünk, — itt a mi ha-
talmos alma-materünk falai közül kiáltanak ki a
számok: átlag véve a felsőbb osztályok minden-
kében 30, sőt 40 százaléka a tanulóknak olyan,
ki az elébe szabott köteleességek és feladatok be-
töltésére — többé-kevésbé — képtelennek bizo-
nyult. Egyiknek szellemi képességei maradtak a
tanítás által művelt tudományok elsajátíthatásának
színelvonalán alól, — a másiknak kintartása és szor-
galma lankadt és ernyedtté odáig, a hol márcsak
visszaesés van, de előmenetel nincs. . . . Es végre
is, az ok talán mindegy, — elég, ha az értelmi
pálya e jövőendő bajnokai közül ilyen nagy rész
bizonyult a küzdelemre erőtelennek, már a pálya
legkezdetén.

Vajjon tanulságul szolgál-e ez az illetőknek,
szülőknak, gyámoknak s magoknak a bukott ta-
nulóknak egyaránt? Vajjon belátják-e, hogy talán
mégis jobb volna, ha fiaikat, gyámoltjaikat s saját
erejüket más pályákra terelnék, hol más oldal,
most még szunnyadó tehetségeik, képességeik s
hivatásuk ugy érvényesülhetne, hogy a mily mér-
tékből hasznára válnék a köznek, ép oly gazdagon
fizetne a ráfordított fáradságért?

Vajjon felemelkedik e elvalahára a közfelfogás,
a közérzület arra a magaslatra, a hol a tisztessé-
ges s manapság nem csekély értelmi fejlettséget
is föltételező kézműves, iparos munkában nem látja
már hagyományainak beszennyezését, nevének gyá-
lázatát senki, — s felhagy-e azzal, a sokszor gyá-

szos végű ostrommal, mely gombamód szaporodó
számban tódít hivatottat s hivatatlant egyaránt a
szellemi erejét felülmuló értelmi pályákra, növel-
vén a proletárok fenyegetően gyarapodó seregét,
tápot adván a proteccio s corruptio buján termő
melegágyainak?

Ez az egészséges irány még mindig haszta-
lanul várat magára a magyar társadalom közfel-
fogásában, — elveit csak néhány korától elkésett-
nek gunyolt idealista hangoztatja. Hiába, pusztába
elhangozó szó az erre biztató szótát még oly
tekintélyes s magas állású férfiú ajakáról is, mint
a magyar közoktatás ósz minisztere, — üres, ezél-
talan fejtegetések maradnak az erre intő magvas
tanulmányok.

Mi már csak megmaradunk a mi hét szilva-
fánk mellett, — tartjuk magunkról, hogy kivétel
nélkül uraknak születünk, — titkos megvetéssel,
hazug demokracziával nézzük le a derék műszövőt,
mülakatost s a többieket, kik fehér hollóként itt-
ott munkához látnak fajunkból, békén túrjuk az
idegen, vagy bevándorlott gyáripar terhes igáját,
mely vagyoni helyzetünkre nehezül, — s e helyett
végig üljük a felsőbb tanintézetek számárpadjait,
akár van rá erők, akár nincs, — roszdás ekék-
kel, ősi gyatra módszer szerint turjuk öröklött
rögeinket, szidjuk a kormányt . . . és . . .

Eladósodunk, — nyögünk az adók terhe alatt,
szaporítjuk s óriási tökére növeljük adóságaink
kamatait, adótartozásainkat . . . ott van az a nyolc-
százézer forint!

De nézzünk csak még egy kicsit szerteszét!
Tekintsünk végig azon a sok csodán és ter-
mészeti adományon, melylyel a bőkezű teremtés
ezt a kis hazát megajándékozta.

Hegyeinkben arany, ezüst, közhasznú érczek,
köszén és só teméntelen. Még jó, hogy utóbbi
időkben az állam kezd a maga példájával tanítani,
— hiszen ezertel, a merre e dus erek hegyeink
méhében feltűnnek, a legkezdtelegesebb módon
vesztetettünk kiaknázásukra kétszeres, sőt sok-
szoros erőt.

Völgyeink dus viránu öleiben, hegyeink erdő-
koszoruzta oldalában ezer meg ezer csodás hatása,
gyógyerejű forrás dusan buzog ki az anyaföldből. . .

Es a legtöbbje itató váluha foly, vagy posványá
terpeszkedik szét. Ismét az az indolentia, mely a
források, a tavak ajándékait megbecsülni, érteke-
síteni nem tudja s mely félti az erőt egy picinyke
kísérlettől, a mi legalább a közeli környékre
éreztetné áldó, sőt sokszorosan jövedelmező hatá-
sát. A töké fél belefeküdni e dus erejű vizek
értékesítésébe, — viskók állanak páratlan gyógy-
vizeink mellett, míg a külföld élelmessége egy
tisztá, gyógyhatás nélküli hegyi forrás mellé paló-
tákat emel . . .

Nem értékeljük magunk sem, nem tesszük
hozzáférhetőkké mások számára sem tájaink ter-
mészeti csodáit, megkapó szépségeit, a melyeknél
sokkal egyszerűbbek kapva-kap az idegen turista
nép . . . A hova eljuthat e pénzsórozó sereg, ott
idegen elem zsebel a mi nevünkben s segít
kerültté tenni a legmegragadóbb természeti szép-
ségeket . . .

Oh nem! Mi uraknak születünk, — mi
nem tartjuk méltóknak ezredesek multunkhoz a
gépek zakatját, — mi született írók, tudósok,
politikusok vagyunk mind, kik csak azzal a ma-
gasabb értelmi képzettséggel akarjuk szolgálni a
hazát, melyet a legtöbb esetben nem is tudunk
megszerezni magunknak, vagy legalább is véres
s haszontalan verejtekezés árán!

Mi nem dolgozunk műhelyben, csak irodában,
mert az már nekünk így dukál!

Mi nagy, világvevő nemzet vagyunk; a míg
egyszer a világ, a kor meg nem ver minket.

Es van nekünk itt Alsófehérben nyolcszázézer
forint adóhátralékunk s tanuló fiaink közül a ma-
gasabb tudományokból megbukik a Bathlen-főta-
nodában a felerész . . . Dr. Szász Károly.

A verespataki bányászat hanyatlása és annak okai.

Egy pár évtized óta szomoruan tapasztalja Verespatak
bányabirtokossága bányászatainak hanyatlását. A veres-
pataki bányák híresei voltak gazdaságukról, most oly
szomorú állapotba jutottak, hogy majdnem minden bánya
év végével deficittel zárja le számadásait. Ilyenek pl.
Hanka Samu, Hanka Dumitrasza, Szt. János Moliv, Szt.-
József, Szt. Ferenc és Mózes; felső és alsó Verkes, alsó

A mellett, hogy az enyediék már a mult század
nyolcvanas éveiben élénken hajtoztak orgona után,
bizonyítja báró Alvinczi Gábornak, ki a Bathlen-főtanoda
egyik gondnoka volt, édes anyjának 1785. körül történt
elhunyna alkalmából, az enyedi egyh. részére tett azon ígérete,
melyszerint, ha nevezett egyház beeleegzését adja, hogy
említett báró boldogult édes anyjának porai a ref. templom
kriptájába helyezzessenek örök nyugalomra, kész orgona
beszerzési célra ezer forintot a dományozni. Az egyház ezen ajánlatot örömmel fogadván, a templom
alatti kriptát, mely ugy látszik a régebbi időkben is csak
a legkritikább esetekben szokott megnyitvatni, az 1704-ik
évi pusztulás után pedig bezárattott, a bejárat ajtaja
befalaztatott, feltömettet, — nagy munkával megnyitotta s
az elhalt bárónó porai abba be is helyeztettek. *)

Az ígért 1000 frtot azonban, az ígértet tevő báró
akkor nem fizette be, — hihetőleg azért, mert a
romlatag templomba orgonát beállítani nem volt tanácsos.
A nemes báró elhalt 1793-ban, de az ígért 1000
forint még ekkor sem volt az enyedi egyház részére
kifizetve.

Az egyház az özvegyesre jutott bárónót találta mag
az 1000 frt befizetését tárgyazó kérésével, de ohajtott
eredmény nélkül. E közben a templomátalakítás munkája
folyamatba indult s ezzel az orgona ügy az építés befe-
jeztéig, napi rendről levétetett. Az építés befejezést
nyervén, ezen ügy ismét előtérbe nyomult s az egyház
előljárósága újlag kérelemmel járult az özvegy bárónóhoz,
szül. gróf Széki Teleki Klárához, emlékeztetvén nemes báró-
nét férje ígéretére s az 1000 frt befizetését körvén.

A báróné azonban ezen újabb felhívás következtében
is az 1000 frt befizetésével késedelmezett.

Ilyen körülmények között az egyház keblitanaicsa
a főkonsistoriumhoz folyamodott támogatásért. Közöln az

*) Nagy a valószínűség, hogy a nagy templom alatt levő
Kripta ezen idő óta többé nem is nyílt meg.

TÁRCZA.

Erdőszelem.

Nézd, édesem, itt szerzte minden
Életnek örvid, mosolyog;
A kis virág remegve, vágyban,
Ringatja szépen, lassan, lágyan
Szép kedvesét a harmatot.

Szellő susog lengő levélkén —
S ott benn a rezgő lomb alól
Csattogva most, majd busan, halkán
Fölsíró fülemledalban
A nagy természet szíve szól.

És egykor ez is elenyészik . . .
Virág lehervad, lomb lehull —
S a megdöbbentő, néma esendbe'
E búvós képre busan lengve
Halotti szemfedő borul.

Édes! te most szívedben érzed
E vidor élet örömet . . .
Lelkednek is van még virága,
S ajkad fülembé zengi vágyva
Bíbajós érzés énekét.

S míg fejemet öledbe hajtom,
Szép álom játszadoz velem. —
Szívem nem ég most fájdalomban,
De benne béke, nyugalom van
És — végtelen nagy szerelem.

S ki tudja, majd? . . . Virág lehervad . . .
Halott lesz tán ez is . . . halott;
Elnémul a csalogányérek,
S te majd sikongó ősi szelnek
Fázós beszédét hallgatod.

Nem . . . Nem a szél fog sirni akkor . . .
Sohaj leng ajkaid felett;
Mídon szokogva hullsz a porba,

Mert lelked is ahhoz volt forrva,
A mi már szétört, elveszett.

De hallod, édes? . . . Messze, messze
Mintfogya ének búgna fel —
Remény, vágy, édes ábránd benne,
Sok búvós érzés összecsengve,
Keblem gyönyörrel tölti el.

Majd . . . majd, mikor nagy éjszakákon
Pihenni vágyol s nem lehet,
És még imát se tudsz rebegni,
Majd akkor újra hallod zengni
Ez édes-fájó énekét.

S aztán megnyugszol . . . Ez kibékít . . .
Kezed fölhátra emeled —
E dalban lesz az én emlékem,
Mely ott a végtelen éjben
Örökre lán viraszt veled!

Szabó Jenő.

A nagyenyedi ref. templom története a 16-, 17- és 18-ik században. A templom belsejének átalakítása.

(Folytatás.)

A z orgona-ügy.

Az orgona iránt érzett ellenszenv az erdélyi kálvi-
nisták lelkében lassanként elenyészvén s a népesebb és
vagyonosabb egyházközségek templomaiban a 18-ik század
végefelé orgonák állittatván fel, az enyedi egyház híveiben
is felébredt a vágy, hogy orgonát szerezzenek. Ezen
dolog azonban nem könnyen ment.

Főleg két körülmény akadályozta, hogy az enyedi kálvi-
nisták e folyó század második tizedének kezdetéig orgonához
nem juthattak. Egyik, mert a mult század második felé-
ben a templom nem volt olyan állapotban, hogy abba
költséges, az enyedi ref. egyház és templom méltóságának
megfelelő orgonát megnyugvással be lehetett volna helyezni,
másik, mert hiányzott a beállításhoz szükségeltető pénz.

és felső Ferdinánd, Miskolcz, Szt.-Maria lá Troás stb. bányatársulatok, melyek ez előtt egy évtizeddel a legjobban jövedelmeztek, most pedig defecitálással küzdenek vagy pedig teljesen szűnnek.

S mi ennek az oka?

Szerény véleményem szerint a fő okai a következők: Először a vízszűke.

Bányászatunk lelke és fenntartója a zuzda. Ha azok egész éven át működnek — kivéve a téli hónapokat — behoznak annyi jövedelmet, hogy a bányászat folytathatósára a birtokosság egy tisztességes összeget fordíthatni képes legyen. Ezelőtt egy pár évvel még a nagy műtavunk 36 heti vizet volt képes befogadni, most azonban azon oknál fogva, hogy a tavunk hivatalból rendőri szempontból megkisebbittetett s, hogy beiszaposodott — alig képes 24 hétre való vizet (egy hétre csak négy napot számítva) befogadni. Tehát 12 heti vizet elvesztettünk. Már pedig ez nagy rubrika, mert meg van állapítva s be van bizonyítva, hogy Verespatak zuzdáinak egy heti arany termelése minimum 10.000 frt. Tehát egy éven át 120.000 frt értékű arannyal kevesebbet termel jelenleg Verespatak, a nagyműtő megkicsinyítése miatt.

Az is tény, hogy a bányászat folytathatósára a zuzdákkal termelt arany értékének fele része fordítható s így a fenti ok mián 60.000 frtnyi tekintélyes összeggel fordíthat évente kevesebbet a birtokosság bányái műveltetésére s ugy kevesebb zuzérzet termel. Kevesebb reményhajtásokat eszközölhet, kevesebb bányászatot tárolhat fel s kevesebb szabadaranyat is kap bányáiban, annyira keveset, hogy a kiadásokat nem képes fedezni s így bányászatunk napról-napra hanyatlak.

Az államnak kötelessége volna nemzetgazdasági szempontból is arra gondot fordítani, hogy ezen műtő a régi állapotába visszahelyeztessék, mert ettől függ Verespatak bányászatának sorsa s birtokosságának jövője.

Másodsor az aranyrablás.

Szomoruan tapasztalja Verespatak bányabirtokossága, hogy mennyire befészkelte magát egy pár évtized óta bányavárosunkba a corruptio.

Bányászaink között — tisztelet a kivételnek — már nem is szűnyeg az aranylopás. Lop a bányász, felügyelő, köhördő, zuzdaúr, aranyválasztó, egyáltalában az, aki csak szerit teheti.

Egyenként, sőt gyakran napközben is, csoportosan rohannak be bányáinkba, az aranyat s a gazdagabb tartalmu zuzérzet ellopják, zuzdáinkat kirabolják, sőt a békésen munkálkodó bányászainkra, felügyelőinkre s őreinkre rá is lónek, kövekkel megdobálják s mig azok segítségvel visszatérnek, sem a rablóknak, sem pedig az arany és a zuzérzet dúsabb részének sem híre, sem hamva.

Annyira elharapózott az aranyrablás, hogy még a legjobb nevű gazdáknak (egy néhánynak) fia is majdnem nyíltan üzik azt, sőt szinte dicsékszenek is vele. Ezen szomorú körülményeknél fogva a becsületlen bányász polgárok száma mindig apad s a megmaradtok pedig szegényednek, mert ha kapna is bányájába szabadaranyat, vagy jó zuzérzet is termelne, azt ellopják, s ők, hogy bányamunkásait kifizethessék s hogy családjukat fenntarthassák kénytelenek magukat adóssággá verni.

Ennek főokozója törvényeink enyhesége s az aranyváltás ellenőrzetlensége.

Törvényeink oly enyhék e tekintetben, hogy az aranyrablóra vagy nagyon csekély büntetést mérnek, vagy a legtöbb esetben — bebizonyítás hiányában — felmentik. A feljelentőt pedig annyit hurcolják Péterőtől Pálig, járásbírósigatörvénszékig, hogy minden kedvét elveszti az aranyrabló életveszélyes fogástól s feljelentésétől s vagy mint a török összefonja mellén karját s beletörődik sorsába mondván: Legyen mint az Allah akarja, vagy pedig ő maga is tolvajjá válik, látva azt, hogy jobban fizeti ki magát ez a mesteriség, mint a becsületesség.

Szigoru statutumokat kellene hozni ezen szomorú állapotok beszüntetése céljából s ezen statutumok elkészítésére hivatalba volna a megye, bányahatóság — egyetértve a bányabirtokossággal — továbbá a jóváhagyás kieszközölésére s ezen ügynek az illetékes helyen leendő beható ismertetésére megyénk országgyűlési képviselői.

Nagyban elősegíti az aranyrablást az aranyváltók nagyrészenek lelkiismeretlensége. Ezek éjjel nappal, bárkintől is beváltják az aranyat, sőt helyiséget, mozsarat adnak, hogy feltörjék, higanyt, hogy befoghassák, nem kérdik — szükségtelen is, mert ugy is tudják, — hogy lopott arany-e? ugyszólvá aranyváltóink nagyrésze orgazda. Becsületlen aranyváltók pedig kénytelenek a váltással felhagyni, mert hozzájuk kevés és csak is becsületlen uton szerzett aranyat visznek, annyira tul vannak terhelve jövedelmi adókkal s más illetékekkel, hogy kénytelenek visszalépni az aranyváltástól. Példa rá, hogy egyik-egyik legtekintélyesebb aranyváltóink Dregán János ezen oknál fogva kénytelen volt még a mult év óta az aranyváltással felhagyni s egy másik tekintélyes aranyváltóink Zsurka József s még egy néhány pedig most szándékszik azzal felhagyni ugyancsak a fenti okok miatt.

Szerény véleményem szerint csak oly egyéneknek kellene az iparhatósági engedélyt az aranyváltásra adni, ki elismert becsületlen ember s annak is csak oly megszorítással, hogy minden beváltást naplőba köteleztessék bevezetni, a beváltó nevének, s a beváltott arany mennyiségének kitűntetésével. Ezen naplőt pedig a hatóság kiküldöttjének bármikor előmutatni köteles legyen. Azon aranyváltó pedig, ki ezen kötelezettséget pontosan nem teljesítené, valamint az oly egyén is, ki iparhatósági engedély nélkül vált be aranyat — szigoruan megbüntetessék.

Ezeket találok bányászatunk hanyatlásának főokaiul s ezen állapotok megváltoztatására s beszüntetésére kívánom a hivatalok figyelmét felhívni s annak kereszttel vitelére kérni, mert ha ezen állapot ugy fog maradni, Verespatak bányabirtokossága vagy vagyoniilag, vagy erkölcsileg tönkre megy.

Verespatak, 1888. június hó 23-án.

Janki Kálmán.

A székelyföldi iparmuzeum.

Marosvásárhely, 1888. június 15.

A „Székely művelődési és közgazdasági egyesület“ Budapestben székeli elnöksége az 1885-ben tartott országos kiállítás alkalmával igen nagy tevékenységet fejtett volt ki a tervezett székelyföldi iparmuzeum létesítése tárgyában, s a központi választmány nagymérvű támogatása mellett azt a kedvező eredményt érte el, hogy az 1886-ik év május hava 26-án a berendezett székelyföldi iparmuzeumot már ünnepélyesen megnyithatta s azonnal át is

szolgáltathatta a közhasználatnak. A székely-egylet marosvásárhelyi fiók-egylete bizott meg a székelyföldi iparmuzeum felügyeletével, gondozásával. Kovács Ferencz apátplébános, mint a helyi fiók-egylet elnöke, példás ügybizalommal vezeti az iparmuzeum ügyeit összekötöttesben a székely-egylet bupapesti elnökségével, folytonosan az iparmuzeum gyarapításán fáradozik. Ugyde az iparmuzeum jelenlegi berhelyisége csak a szükség szülte kényszer folytán vétetett fel ideiglenes helyiségül, s ha erélyes fellépéssel az elnökség nem szorgalmazta volna a fedélzet teljes rendbehözását, a közel 20.000 frt értéket képviselő iparmuzeum tárgyait az esőzések tetemesen meg rongálhatták volna. A tulajdonos újfelet tetetett, s a bérlet ennek következtében 6 évre meghosszabbítást nyert. A bizonytalan bérleti helyzet indította a székelyföldi iparmuzeum felügyelő-bizottságát azon lépésre, hogy egy állandó helyiség beszerezhetőse céljából mozgalmat indítson. A székely-egylet helyi fiókjának választmánya az ügyet magáévé tette s az elnökség lelkes és meleghangu felhívásokat intézett a székelyvármegyék törvényhatóságaihoz, főleg pedig Marostordavármegyében és Marosvásárhely sz. kir. város területén indította meg a mozgalmat in-nen várván mindezek előtt az erkölcsi, szellemi s anyagi támogatást. A felhívás élénk viszhangra lett, s a közélet annyi időszerű megterhelhetése, a társadalom annyi sokféle kiadása mellett is, június 8-án a pár hónap alatt eredményezett gyűjtés 778 frt 53 kr alapot tüntethetett fel a hivatalos kimutatásban, melyet az elnökség rövid időközben nyilvánosságra szokott hozni.

Szerezünk helyiséget az iparmuzeumnak! Ez most a jelszó az iparmuzeum iránt érdeklő közönség körében. Örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy hangsúlyozottan kifejezzük, miszerint Marostordamegye törvényhatósági bizottsága — idei tavaszi közgyűlésén — 208 frt 40 kr összeggel nevelte az építési alapot, s az egyesek adományából befolyt összeg halára kötelezte a mozgalom vezetőit, annál is inkább, hogy volt olyan székelyvármegye is, honnan a felhívásra még csak jó akaratu hang sem érkezett! A székelyföldi iparmuzeum közkinése a székelyföldnek, annál kevésbbé érthető az a közöny, mely egyes törvényhatóságok részéről nyilvánul. Ennek tudása mellett kiváló örömmel szolgál azon nagybecsű mozgalomnak jelzése, mely Marostordavármegye egyetlen rendezett tanácsu városában, a vegyesajku Szászrégenben, legközelebről nyilvánult az iparmuzeum irányában. A kibocsátott felhívás nem hangzott elkiáltó szó gyanánt a pusztában, hanem a hatóság — mint a városi képviselő-bizottság megbízottja — 50 frttal, a szászrégeni polgári-egylet pedig 10 frttal járult az építési alaphoz. Köszönet ezért szászrégeni polgártársainknak!

De nemcsak az említett aláírási összeg jelezheti a szászrégeni polgárság jóvaló támogatását és hazafias gondolkodását, hanem az ügypártolás nagymérvű soklat inkább kitűnik azon áldozatkészség- és érdeklődésből, mely június hó 24-én, az iparmuzeum javára rendezett hangverseny irányában nyilvánult. Ugyanis: a Marosvásárhelyi iparos polgári egyesület dalostálya nemcsak Marosvásárhelyen rendezett hangversenyt, hanem Szászrégenben is kíván rendezni az iparmuzeum javára, s ennek létesítése olyan kedvező előjelek mellett indult meg, hogy nemcsak a szellemi eredmény látszik teljes sikerűnek, hanem még a szép anyagi eredményre is biztosan lehet számítani. A szászrégeni városi zenekar, vegyes dalkör, német férfi-dal-egylet, magyar dalkör együttesen ígérték meg szives köz-

egyház eme folyamodását mint, igen érdekes okmányt, egész terjedelmében.

A folyamodás így szól:

„Méltóságos Fő Consistorium!

Méltóztatott Fő Patronus Uraink!

Néhai b. e. L. B. Alvinczi Gábor Ur ó Nagysága, boldogult édes anyja hideg tetemeinek ugy nyert volt templomunk Kriptájában nyugvóhelyet, hogy Ekklesiánk-nak ezer forintokat ígért volt. Ugyan ezen ígére-tének viszontozásával serkentette a Kripta kibontásában néhány napig szorgalmatoskodó Czéhokát a terhes munkára*), a mint azt öreg emberek bizonyítják.

De mithogy az ezer forintokat evégre ígerte volt ó Nagysága, hogy azzal Templomunkba Orgona készíttessék; Templomunk pedig nem volt oly állapotban, hogy abba bátorosag lett volna költséges orgonát állíttatni; valamint Templomunk költséges helyre állíttatása, ugy azzal együtt az ígéretnak teljesítése is mind addig halasztódott, mig a néhai B. Ur Ó Nagysága a halál által abba meggátoltatott. Az Ó Nagysága halála után megkereste D. Consistoriumunk néhány izbe a néhai B. Ur Ó Nagysága Özvegyét Mélt. R. B. Groff Széki Teleki Klára Asszony Ó Nagyságát és instálta boldogult Férje ígéretnak teljesítését, de ha szinte egészen üres válasszal nem bocsátotta is el Ó Nagysága Követeinket, tsakugyan az ígért mind eddig bé nem teljesíttetett.

Ekklesiánk tagjai a templom építésre ment s menendő sok költség terhe alatt újra megemlékeztek a néhai B. Ur ó nagysága kegyes ajánlásáról; és látatnak Dom. Consistoriumunknak tulajdoníttatni annak tökéletességére való nem menetelét. Melyhez képest, hogy D. Consistoriumunk jóvondóte vigyázatlansággal ne vádoltassék, nem lévén

*) A Kriptába vezető bejárat a templom keletre nyuló részén van.

semmi módja az ígéretnak teljesíttetni; alázatosan jelentjük a Mélt. fő Consistoriumnak ezen dolognak ilyen karban való létét, s egyszersmind instáljuk alázatosan a M. fő Consistoriumot méltóztatassék a maga hathatós közbe jövése által, a tisztelt Mélt. Grófné asszony ó nagyságát arra bírni, hogy néhai boldogult férjének ígéretnél méltóztatassék teljesíttetni.

A milyen kevésbe kerül ó Nagyságának ezen jól tétel, oly nagy grátziát fog másfelől tselekedni szegény Ekklesiánk. Mihelyt pedig mi szerencsések leszünk az ezer forintokat ó Nagysága kegyességéből kikapni, mint-hogy mi templomunkban, Isten segedeime által a szükségesség jobbitásokat megtettük, azon czélra fogjuk azt fordítani, a melyre a néhai B. Ur Ó Nagysága ajánlotta volt.

Ebbe mutatandó hathatós munkássága aránt a M. Főkonsistoriumunk teljes bizodalommal lévén, alázatos tiszteletünk mellett, maradtunk a

Méltóságos Fő Consistoriumnak

Méltóztatott Fő Patronus Urainknak

Nagyenyed. 30 a Máj 1805

alázatos szolgálai

N. Enyedi Ref. Dom. Consist.

Paál Benjámin,

Pápai István,

Curator.

Notarius. (**)

Hozzájuttotté az enyedi egyház ezen ezerforinthez, vagy nem? tudni nem lehet. Valószínűbb, hogy nem. Ha a főkonsistorium közbenjárása folytán abból kapott is meg valamit, ez az ezer forintnak csak egy része volt. Mennyivel orgonát beszerezni nem lehetett. Tény, hogy az enyedi ref. templomba orgona csak azután állíttatott be, miután Nagy György Felvinczről Enyedre jött át papnak, tehát 1810—11-ben. Tény az is, hogy akkor ismét kegy-

*) Az erdélyi ref. egyházkerület levéltára.

adományokat gyűjtöttek Euyeden és pedig a felállítandó orgona javára.

Nagy György és az egyház igen kedvelt kántortanítója Király Miklós, személyesen indultak meg kegyadományokat gyűjteni e czélra. Az egyházi szolgálk buzgólkodásának ohajtott eredménye meg is lett. Az egyház hívei örömmel adtak pénzt, adták oda az elkészítendő orgona sipjaihoz ezín-edényeiket.*)

A nagyrészen közdakozás folytán készült diszes orgonát eleintén az 1804-ben történt elhelyezkedés alkalmával, ennek számára fenntartott helyen, t. i. a karzat nyugoti részén állíttottak fel, de innen — hihetőleg akusz-tikai okok miatt, csakhamar a sanktuarium nyílásába költöztették át, hol jelenleg is van (**)

*) Néhai Király Miklós 1805-től, 1839-ig rendes, ettől 1846-ig nyug. kántortanítója az enyedi ref. egyházközségnek, családí össze-jövedelek alkalmával gyakran és nagy kedvteléssel beszélt el, hogy mennyi fáradságába került neki és főleg Nagy Györgynek, mig az orgona javára a szükséges segélyt összegyűjtötték. „A mint valaki ezín tényérát s talát vagy kedves kancsóját a szent czél javára nekünk átadta, azonnal ott az illetőnek házában és szemei előtt az ajándékozott edényre léptem, össze hojpasztottam, nehogy valaki azt hibesse, miként az ajándékozott tárgyat a magunk részére tartjuk meg szokta mondani, az általános becsülésben állott öreg Kántortanító Nagy György 1810-től 1812. vége feléig volt enyedi pap.

*) Mikor 1882-ben a jelenlegi orgona kiigazíttatott, néhány változattal meg bővítetett; az egyháztanács kebelében azon nézet merült fel, hogy az orgona, főleg az urasztala körül tényérés tekintetéből, a sanktuarium nyílásából a nyugot felől karra helyeztessék át s ezen ügyet a kiküldött bizottság egy hétköznap isteni tisztelet végeztével helyt a templomban vitatván, pár jelenlévő igen koros férfi tagja az egyházközségnek így szólott a bizottság tagjaihoz: „Urain az orgonát jelenlegi helyéről nehogy átköltöztessék oda (a nyugati karra mutattak), mert eleintén ott volt, de a régiék ugy találták, hogy ott nincsen jó helyt s azért hozták át onnan időközben ide, hol most van“.

(Vége következik.)

kely-egylet maros-
ékelyföldi iparmu-
ács Ferenc apát-
e, példás ügybuz-
s összeköttetésben
el. folytonosan az
ozik. Ugyde az
a szükség szülte
helyiségül, s ha
rgalmazta volna a
20.000 frt értéket
k tetemesen meg-
elet tételt, s a
szszabbitsást nyert.
székelyföldi ipar-
sre, hogy egy ál-
ozgalmat indítson
tmánya az ügyet
neleghangu felhi-
venyhatszágaihoz,
s Marosvásárhely
a mozgalmat in-
szellemi és anya-
ngra lett, s a köz-
ársadalom anyai
a pár hónap alatt
apot tüntethetett
z elnökség rövid

annak! Ez most a
szönység körében.
gy hangsúlyozot-
re törvényhatósági
8 frt 40 kr összeg-
sek adományából
om vezetőit, annál
gye is, honnan a
kezelt! A székely-
ek, annál kevésbé
yhatóságok részé-
örömünkre szol-
e, mely Maros-
csu városában, a
ról nyilvánult az
lhivási nem hang-
banem a hatóság
egbizottja — 50
10 frttal járult
regei polgártár-

szeg jelezheti a
tasat és hazafias
agymérve sokkal
dekülödsébből, mely
javára rendezett
is: a Marosvásár-
csás Marosvásár-
Szászrégenben is
ennek létesítése
g, hogy nemcsak
nek, hanem meg-
het számítani. A
r, német férfi-dal-
meg szives köz-

ig a felállítandó

az igen kedvelt
emélyesen indul-
elra. Az egyházi
nye meg is lett.
adták oda az el-
ket.)*

készült díszes
helyekedés alkal-
m. t. i. a karzat
bihetőleg akusz-
arimn nyilvánába

rendes, ettől 1846-ig
nek, családi össze-
el beszélte el, hogy
györgynek, míg az
k. „A mint valaki
szent csel javára
es szeméi előtt az
nehogy valaki azt
nk részére tartjuk
őreg Kantor-tanító
di pap.
gaztattott, nehány
leben azon nézet
ul tényerés tekín-
karrá helyzetessék
api isteni tisztelt
lévő igen koros férfi
rajzaihoz: „Uraim
oda (a nyugati
giek úgy találtak,
n időközben ide,

remüködésüket a marosvásárhelyi polgári dalárda említett
hangversenyére, mely alkalommal Marosvásárhelyről külön
vonaton szándékozik felmenni a nagyszámu érdeklődő
közönség.

Üdvözljük a szászregeni vegyesajku pol-
gárság szives érdeklődését a jun. 24-iki hangverseny
irányában s nagy köszönettel tartozunk azon erkölcsi
támogatásért, melylyel a szászregeni városi hatóság, nem-
különben a felszólított egyletek, mint erkölcsi testületek;
önzetlen törekvésünket megtisztelték. A szászregeni ren-
dező bizottság derekasn megoldotta a maga feladatát, a
marosvásárhelyi rendező-bizottság — ugyszintén a székely-
egylet helyi fiókegylete és az iparmuzeum felügyelő bizott-
sága is — a maga hatáskörében minden kitelhetőt megtesz,
hogy a szászregeni hangverseny legyen egy olyan érint-
kezési pontja a szomszéd városok polgárságának, melyre
a kölcsönös barátság sziklavarárt leginkább felépíthetjük.
A szellemi érintkezés, eszmecsere az ipar fejlődés terén,
kizárva minden politikai vitaközlést — ez legyen az
alapkő, melyre tovább építhetjük a testvériség templomát!

A székelyföldi iparmuzeum állandó csarnokának —
ilyen előzmények után, a sajtó támogatása és társadalom
kellő pártfogása mellett, — pár év alatt fel kell épülnie,
mert: a hol jóakarát és ügybuzogság együttesen munkál-
nak közre, ott a sikeres eredmény el nem maradhat!

A kezdeményezés sokat ígér. Csak rajta kintartással
előre!
Kerekes Sámuel.

IRODALOM.

„Pesti Hirlap.“ A művelt magyar közép-
osztály lapja, mely — minden párttól és pártérdektől
függetlenül — a magyar nemzeti politika,
igaz szabadelvűség és demokraczia tanait
hirdeti, a magyar hirlap-irodalom történetében eddig párat-
lanul álló kedveltségnek örvend, úgy hogy a magyar
nyelven megjelenő lapok közül ma egy sem vetélkedhetik
vele elterjedtség dolgában. (Amint erről mindenki meg-
győződést szerezhet illatékony helyen, a közlekedési minisz-
teriumban vagy a főpostafőosztályban). De nem is csoda,
hogy a „Pesti Hirlap“ a Magyarország legkedveltebb
lapja, mert nincs még egy lap mely annyi és úgy megvalogatott közleményt hozna s mely a
saját olvasóközönségével a szerkesztői üzenetek révén, oly
benső, szinte családi érintkezésben állana. A „Pesti Hirlap“
szerkesztőségének van ma legtöbb benső munkatársa, míg
a külső dolgozótársak és levelezők száma légió. A „Pesti
Hirlap“ nagy súlyt fektet arra, hogy nemcsak külföldi
politikai, de minden vezetésesebb belföldi eseményről is
távirati utón szerezzen értesülést, ezért a hírrovat
jó része is csupa távirati értesülésekből áll. Frisebb hír-
rovatot már képzelné sem lehet. Hungar volt az áll-
lítani hogy a lapnak Europa minden nagyobb városában
s a j á t k ü l ö n tudósítója van, de van igen ősz e k
k ö t t e t t e s a l e g j o b b k ü l f ö l d i l a p o k k a l
s egyezmény után megkapja az ő összes magántáviratit-
kat is; így válik lehetővé, hogy nemtörténhetik a világon
vezetésesebb esemény, melyről a „Pesti Hirlap“ más szeg-
nap távirati értesítést nem hozna. Ez persze oly költséggel
jár, hogy ma a „Pesti Hirlap“ havonként többet fizet ki
táviratokért, mint csak tíz évvel ezelőtt is az összes akkori
napilapok. Méltán lehet tehát a legjobban érte-
s ü l t l a p. Cikkeit, tárczáit, kaczolait a legjobb nevű
publizisták, írók és journalisták szolgáltatják, kik közül
legyen elég csak a következőket említenünk: Eötvös Károly,
Mikszáth Kálmán, Tórs Kálmán, Borostyáni Nándor, Kenedi
Géza, Tolnai Lajos, Ágai Adolf, Sebők Zsigmond, Reviczky
Gyula, Kürthi Emil, Sziklay János, Szécsi Ferenc stb.
Regényt a most következő negyvenélt hármát fog
közölni: még pedig Csiky Gergelytől az „Elvált a
s s z o n y t“ ezt követni fogja egy francia és egy angol
regény. Mindezekhez járult hetenkint egy zeneműlélet
s nem utolsó előnye a naponként 16 oldal terjedelmű lapnak,
hogy már fölvágya kapja kezéhez az olvasó. Előfizetési
ára egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50
kr, egy óra 1 frt 20 kr. Az előfizetéseket postautalvánnyal
a „Pesti Hirlap“ kiadóhivatalának (Nádor-utca 7 sz.)
küldendők honnan, egy hétig ingyen mutatványszámok
is kérhetők.

„Ezerszeres kamattal“ fizeti vissza a
csekély előfizetési díjat a „Magyar Háziaszony“ című
háztartási hetilap kitűnő s szakavatott tanácsai által, melyek
a háztartás és gazdálkodás minden ágát felölelik. E lap
azonkívül kellemes élvezetet is nyújt. „Munka után“ című
szépírodalmi mellékletében is külön regénymellékletében,
melyek egy év alatt egész kis könyvtárra való mulattató
és élvezetes olvasmányt tartalmaznak a legjobb íróktól
közölnetnek regények, elbeszélések, versek stb. A „Magyar
Háziaszony“ előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt,
negyedévre 1 frt 50 kr. s a kiadóhivatal (Budapesten,
nagy korona utca 20. sz.) melyhez az előfizetéseket leg-
célszerűbben posta utalvánnyon intézendők, kívánatra bár-
kinek ingyen és bérmentre szolgál mutatványszámokkal.

VEGYES HIREK.

— Gyászhr. Teleki Gusztáv, római szent birodal-
mi gróf, megyei nagybirtokos az E. M. K. E. alsófehér-
megyei választmányának alelnöke, erőteljes férfikorában
életének 53-dik évében tances birtokán hirtelen meghalt.
Sokan életuntságból elkövetet önmérgezésnek tulajdonítják
a szomorú eseményt, mely mindenütt nagy részvétet keltett.

— Gyulai D. Kálmán, nagyenyedi gimnáziumi
segédtanárt a holdmezővásárhelyi er. ref. gimnáziumhoz
rendes tanárnak választották meg. Előmenetelének örve-
dünk, de a szeretetre, méltó magaviseletű tanár szakkép-
zettségét s rendkívüli huzalmát sajnálatlalt nélkülöz-
zők főiskoláknál.

— Az iskolai év bezárása szokott módon és helyen
június 27-én történt. A Makkai Domokos igazgató tanár
beszéde után kiosztatták a pályadíjak és jutalmak. A tanuló
ifjúság a nyári szünidőre elhagyta városukat.

— Érettségi vizsgálat. A Bethlen-főtanodában 20
ifjú állott érettségi vizsgálatra, kik közül 19 kitűnő, je-
jes és kielégítő fokozatot nyert, 1 pedig a latin nyelvből
2 óra vissza utasított. A tanárok nagyon meg voltak
elégedve az ifjak készlettségével.

— A helybeli államilag segélyezett polgári fiu- és leány-
iskola s velük kapcsolatos leány- és fiúosztályok évi vizsgálatai június
hó 26., 27. és 28-án tartattak meg jó sikerrel, nagyszámú Gáspár
János tanfelügyelő elnöke alatt, számos szülő jelenlétében. Az
iskola zárónappelye 28-án délelőtt 11—12 óráig tartott meg, ezen
idő alatt osztatták ki a pénz- és könyvjutalmak, azon növendékek
között, kik jó magaviselet és szorgalom által tündek ki. Több, mint
ötven könyvjutalom kívül pénzüjalmat nyertek: Makkai Nelli a
történelemben tanusított előmenetelért 1 aranyat, Lőte Piroška a
számítanból tanusított előmenetelért 1 aranyat, A rajzból tanusított
előmenetelért: Lőrincz Luiza, Straub Erzsébet 1 aranyat, Makkai Nelli
4 frtot elnyerték hárman. Fodor Ilona 2 frt, Lőrincz Luiza
és Nagler Giza 1—1 frt. Enekből nyertek: Váro Jolán, Székely Róza
1—1 frtot. Csinos Irásbéli: Zaida Adel 2 frtot. Szorgalomér: Križbai
Róza 1 frtot. Számítanból: Váro Jolán 1 frtot. Irásból: Zador Zsuzsa
1 frtot. Szorgalomér s jó előmenetelért pénzüjalmat nyertek: Bakó
Károly 2 frtot, Molnar Károly 1 frtot, Mihály Gyula 2 forintot. A
könyv- és pénzüjalmak kiosztása után Sebestyén Sándor
helyettes igazgató felolvasta az iskola történetét az 1887—8. tanévről

— Balázsfalván a műkedvelő társulat szinpad-
kellékei beszerzése céljából, az idén harmadik jótékony-
célú előadást rendezett június hó 24-én, mely alkalom-
mal három vjgáték adatot elő Finna István főszovalgató
ur veduőksége alatt, — u. m. a „Rabló gyilkos“ — a
„Kék szoba“ — és „Apró féreértések“ mindenik 1 felve-
násos. Finna Giza és Klári kisasszonyok, Dániel Istvánné
és Pongrácz Simonné urnők, igen ügyesen és ke-
délyesen szerepeltek s a férfi szereplők: Török Bálint,
Finna Aladár, Herman Vilmos, Pongrácz Simon és ifj.
Dániel Mihály urak is teljesen betöltötték szerepköreiket
s a szép számu közönség, melyet Kisküküllőmegyei szom-
széd-közsegekből néhány ur család is megjelenésével
megtisztelt, — mint mondani szokás, igen jó ízű mulat-
ságban részesültek. Előadás után tánc következett. — t.

— Kifogott hulla. Alvenczen a Marosból hullát
fogtak ki, mely egy házaló tőtenak bizonyult.

— Jégverés. Ispánlaka, Ó-Tordos, Ó-Szilvás, Nagy-
lak és Hari község határát a mult héten a jég elverte,
még pedig a 3 első határon a kár igen nagy mértű,
míg az utóbbi két község kevesebbet szenvedett.

— Nemesak a bajorok s meg mások erősek, — hanem a
magyarok is! — Példa rá Enyeden is van, — már t. i. Dárkó
József, egy közép, de jól megtermett, izmos mészáros, ki — ha kedve
jön rá — annag hevenyében a fogaival felemeli egy vendéglő
asztalt, persze felidzítve boros üvegekkel! Bármennyibe is lehetne
fogadni, hogy két vutikis manzák karosszéke ültetve, egyszerre mind
a kettőt felteszi az asztalra. — No már bizony erre büszkék is lehet-
tünk a — muszkákkal szemben!

— Nyilvános nyugtázás és köszönet. Molnár
Albert marosvásárhelyi ref. lelkész, Lakatos
Sámuel ugyanodavaló tanár 2—2 frtot és János
Zoltán abs. theologus 50 krt adott Csicszer Dániel
sírkövének felállítására. Fogadják a kegyes adakozók eme
nemes adományáikért forró köszönetemet. Nagyenyed,
1888. június 23. Z Kiss Sándor, szénior.

— Budapesti Hirlap. A „Budapesti Hirlap“nak a hazai
művelt olvasóközönség vette meg alapját. A lap eleitől fogva meg-
értette a magyar közönség szellemét; minden pártérdek mellőzésével
kiddott nemzetünk és fajunkért, ez egyetlen jelszóval magyarság!
Vizsont az ország legkiválóbb intelligenciája is azonosította magát a
lappal, fölkarolta azt oly módon, mely páratlan a magyar újságírás
történetében. A hazai sajtóban maig a legfényesebb eredményt a „Bu-
dapesti Hirlap“ érte el; legnépszerűbb, legelterjedtebb lapja az or-
szágnak. A külső dolgozótársak egész seregén kívül, a szerkesztőség-
nek anyai belső tagja van, a menüvel egy magyar lap sem dolgoz-
zik; minden rovatot külön vezető gondoz, a helyi tudósítók kívül,
a kik a nap történetét írják. Minden fontosabb bel- vagy külföldi
esemény fölül rendes levelezőn kívül saját külön tudósító értesít köz-
vetlenül; a távirati szolgálat immár oly tökéletesen van berendezve,
hogy elmondhatjuk: iron történetik a világon semmi jelentékeny dolog
a nélkül, hogy a „Budapesti Hirlap“ arról rögtön ne adjon hí és
kimerítő tudósítást. A „Budapesti Hirlap“ politikai cikkeit K a s Ivor
báró, R á k o s i Jenő, B a l o g h P a l r j a k más kiváló hazai publi-
cistákkal híven a lap független, magyar, pártérdeket nem ismerő
szelleméhez. Politikai hírei széleskörű összeköttetések alapján a leg-
megbízhatóbb forrásoktól származnak. Az országgyűlési tudósításokat
a gyorsíró jegyzetek alapján szerkesztik. Magyarország politikai és
közéleti felül távirati értesülésekké látnak el rendes levelezők, mi-
nökkel minden városban, sőt nagyobb községben is bír a lap; a
„Budapesti Hirlap“ távirati tudósításai manap már teljesen egy fo-
kon állanak a világsajtó legjobbban szervezett hírszolgálatával. Euro-
pa összes metropolisaiban Londontól Konstantinápolyig saját tudósi-
tók vannak, a kik úgy az ott történő eseményeket, mint az elektro-
mó dróton oda futó híreket rögtön megátviratozzák. A külföldi ren-
des tudósítók kívül minden fontosabb esemény fölül a szerkesztőség
külön kiküldetési tagjai adnak gyors és bő értesítést. A „Budapesti
Hirlap“ e czélokra havonként oly összeget, fordít mint a menüvel
ezelőtt 10 évvel még egy-egy hirlap egész költségvetése volt; de si-
került is elérnie, hogy ma a legjobban, leggyorsabban értesülő orga-
numa a sajtónak. A „Budapesti Hirlap“ Tárcairovata Teleki Sándor
gróf, Tóth Béla, R á k o s i Viktor (Sipulus) és több kiváló
írók közreműködése mellett a lapnak egyik erőssége s mindig gondot
fordít rá, hogy megmaradjon előkelő színvonalán. A napirovatoikat ki-
tűnő zsurnalisták szerkesztik s a helyi értesülések ismert legügyesebb
tudósítókra van bízva. Rendőrségi és törvényszéki rovatok külön-külön
szerkesztői a főváros eseményeit is mindig oly hangon tárgyalják,
hogy a „Budapesti Hirlap“ helyet foglalhat minden család asztalán.
A közgazdasági rovatban a magyar gazda, birtokos, iparos, kereske-
dő megtalálja mindazt, a mi tájékoztatására szükséges. A regényesarnok-
ban csak kiváló írók legjobb műveit közöljük. Az előfizetés feltételei
Egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr, egy óra
1 frt 20 kr. Az előfizetéseket vidékről legcélszerűbben postautalván-
nyal eszközölhetők következő cím alatt: A „Budapesti Hirlap“ kiadó-
hivatalának. IV. kerület kalap-utca 16. szám.

CSARNOK.

Az alchymista.

Antonio Grazzini beszélya.
Olvasból: Szöcs Géza.

Fel van jegyezve Pisa történetében, hogy Guiglelmo
Grimaldi egy számozott genuai neeres, ott telepedett le
a tizenhatodik évszáz elején. Minthogy nagy vagyonát
elkobozták Genuában, kevés pánzt hozhatott magával
Pisába. — De azt magas kamatokra adta kölcsön s ő maga
a lehető legtakarékosabban élt. Így vagyona gyarapodott
s a mint öregedett, mind fősvényebbé és fősvényebbé vált.
Senkiben sem bízott, az úrsorások régi szokása szerint.
Egyedül élt, szökösen, minden garast megknpogratva;
nem adott volna szerencsétlen embertársainak egy árva
seudit sem, bárha valakinek életét menthette volna meg
vele. — Ezért mindenki utálta Pisában a vén úrsorást s

nemesak azok, kik adósaí voltak. Történt egy éjjel, hogy
Guiglelmo nem tudott aludni s kiment egyet sétálni. A
külső város egyik szűk utcájában részeg emberek, vagy
rablók, megtámadták s az egyikük törrel megsebesíté őt.
Az öreg menekült s egy kaput nyitva találva, gyorsan
befutott rajta. Az udvarról egy nyitva levő ajtón tágas
szobába jutott, hol az óriási kemenczében hatalmas láng
lobogott. A tűz mellett egy férfi ült, mélyen elgondol-
kozva. E házban egy Fazio nevű aranyosnak lakott, a ki
egy idő óta alchymivál foglalkozott s vagyónának legna-
gyobb részét elpoecészkolta, hasztalanul fáradozván abban,
hogy ólomból és ezüzből ezüstöt állítson elő. Most is ol-
vasztással foglalkozott s úgy el volt foglalkozásába mé-
lyedve, hogy észre sem vette Grimaldit, a ki féjdmásan
sobjajta roskadt egy székre. A hangra felrezenve, oda uézett
Fazio s megijedve látta, hogy az öregnek pataként esor-
g a vére.

— Az istenért mi baja, öreg ur? — kérdé.

— Ah! az utcán valami istentelen brigantik rám
támadtak — felelé szaggatott hangon Guiglelmo, aztán
elkezdt hörögve lélegezni s egy pár pillanat mulva
örökre elhalgatott.

Az óra épen tizenkettőt ütött. Fazio összeborzongott,
mintha érezte volna a rémes kaszás jelenlétét. Majd dör-
zsolni, éleszgetni kezdte az öreget, de mind hiában;
Fazio önkivületi állapotban sietett az utcára, hogy a szom-
szédok közül valakit magához hívjon, mert épen egyes-
egyedül volt; neje és két gyermeke apósánál voltak. —
Odakünn pedig esett az eső, dörgött és villámlott. Egyet-
len élő lény sem volt látható. Fazio megállott és gondol-
kozott. Majd visszasietett a házba s kivette a halottnak
zsebéből a pénzes tárczát; négy lirát talált benne és ér-
téktelen papirok közt egy csomag apró kulesot, a melyek
bizonyára a Guiglelmo pénzes szekrényeinek, szobájának
kulcsai voltak.

A kulcsokkal kezében, hosszú ideig tőprenkedett az
alchymista, majd beszélni kezdett magában:

— Ugy van, miért nem mennek én a Guiglelmo há-
zába, a hol egy lélek sincs? Mi akadályoz abban, hogy
magamhoz vegyem a pénzt s . . . Szerencsémre az
eső esik, villámlik és dörög; nem akad olyan bolond, a
ki most künn sétáljon, itthon is egyedül vagyok, ő is
egyedül menekült házamba. De hát aztán, ki tudja, nem
fogják-e azt gondolni, hogy én öltem meg őt, hogy meg-
raboljam s aztán, mikor a gyilkosságot végrehajtottam,
nem volt bátorságom a rablásra, — ki oltalmaz meg, ha
a kintzó padra vonnak? Hogy védékeznöm? A végén
legjobban járok, ha felhasználom a kedvező alkalmat, a ki
mer, az nyer!

És e szerint is cselekedett. Felvette a köpenyegét
s az egyik kezében lámpással, a másikban hatalmas farkós
bottal, az uszoris messzi fekvő háza felé sietett. Oda
érkezve, a kulcsokkal kinyitotta a szobáját s a szobában
talált óriási vasládát. A ládában két kisebb szekrényt talált;
az egyik tele volt fényes vert aranyokkal, a másik brilián-
tos ékszerekkel: karpereczek, gyűrűk, nyakékek voltak
ott, a melyekkel akár egy királyi pompázhatt volna!
Fazio csak az előbbi szekrényt vette magához, a követ-
kezőket is szümbavéve s maggondolva, hogy az ék-
szerek könnyen gyanut költethetnek.

Bezárta aztán a nagy ládát s a legnagyobb figya-
lemmel hozta rendbe a szobába holmit s aztán indult
naza felé. — A sors kedvezett neki a legnagyobb
mértékben. (Vége kör.)

Felölös szerkesztőség:
DR. MAGYARI KAROLY
SZILAGYI FARKAS TORÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS.

Olcsó jelzalog és községi kölcsönt
törlesztésre,
valamint régi, drága adósságok conversio-
jára 1000 frton felül bármily összegig
eszközöl és levélbeli megkeresésre is, 10 kros
postabélyeg beküldése mellett, felvilágosítást
ad N.-Enyeden: GRÜNN A. SAMU.

Sz. 475—1888.

tkvi.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság köz-
hírré teszi, hogy

Alsófehérmegye tisztí főügyésze által képviselt dódi Puja
Mihaila kiskoru végrehajtható 321 frt tőke, ennek 1883. január 1-től
8% kamata követelésének kielégítése végett végrehajtható szüvedő
ügygondnok Bíró Miklós által képviselt Medrea Szimon hagyatéka
ellen a diódi I. Rész 527. számú telekjegyzőkönyvben A+1. rendsz.
672. 673. hrsz. alatti foglalt fekvőségei 559 frt megállapított kikiál-
tási árban Diód község előjárásági helyiségében

1888. évi július hó 16-ik napján délelőtt 10 órakor
tartandó nyilvános árverésen kikiálltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozik kötelesek a kikiálltási ár 10%-át készpénz-
ben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyam-
mal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapírral a kikiálltott
kezehez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverés jogróze jutása után 2
egyenlő havi részletekben köteles a feltételekben megnevezett kir.
adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különben az árverés megállapított feltételei alólírt tkönyvi
hatóságnál a hivatalos órák alatt és Diód község előjáráságánál
megtéríthetők.

A kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóságtól,
Nagyenyeden, 1888. április 17.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönséggel tudatni, hogy üzletemben 1000 drb igen jó debreczeni 6 vékás zsák van eladó, darabja 25—30 kr. Ugyzinté bátorkodom igen becses figyelmét tisztelt pártolómnak a mltgos Zeyk Dániel ur által készített kitünő esemesajtra felhívni, mely minden eddig készített groi sajtot felülmul. Nálam mindig frissen kapható 2 kilós táblákban és kisebb mennyiségben is. A már beköszöntött nyári évadra megérkeztek kitünő jó acélszámok, melyeket jótállás mellett árusítok el. A nem-jónak találtat, minden ráfizetés nélkül mással kicserélem. Ezen kaszák a mult évadon is az utolsó darabig elkelték. Eddigi igen nagyrabecsült pártfogásukért hálás köszönetet mondva, kérem azt továbbra is fenntartani, teljes tisztelettel kész szolgájuk

3-4 **BISZTRITSÁNY LAJOS.**

Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Dr. Popp J. G. udvari fogorvos
Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Anatherin szájvíze 40 év óta a legkedveltebb száj- és fogkonzerváló szer. Meggátolja a fogkö lerakódását, eltávolítja a száj kellemetlen szagát, felfrissíti a foghúst és elejét veszi a fogfájásnak. Ára: a nagy palacknak 1 frt 40 kr., a kisebbnek 1 frt, a legkisebbnek 50 kr.	Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Anatherin fogpasztája, üvegegyekben Elismert szer a fogak tisztántartására, a száj felfrissítésére és konzerválására. Ára: 1 forint 22 krajczár.
Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Aromatikus fogpasztája, nagyon kedvelt a kellemesen habzó fogszappanok baratai előtt. — Kitünő fogtisztító szer. Ára: 35 kr.	Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	fogpora, a fogport kedvelők közt a legelterjedtebb és legkedveltebb, melytől a fogak ragyogó fehér szint nyerne. Ára: 63 krajczár.
Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	fogtömője (Plombe), melylyel a használati utasítás szerint bárki önmaga tömészhetheti ki odvas fogait. Ára: 1 forint.	Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Növényszappana a legkitünőbb pipere- és gyógyszerzappan, mindenféle bőrkiütés és májfoltok ellen. Ára: 30 krajczár.
Dr. Popp J. G. udvari fogorvos	Vénusz-zappana, 50 kr., Napraforgó-zappana, 40 kr., } a jelenkor legfinomabb divat-pipere-zsapanai.		

Kaphatók: Budapesten a főraktárban, Róvay-utca 8 ik szám és Nagyenyeden: VARRÓ F. és KOVÁCS J. gyógyszerészeknél és CZIRNER J. J. kereskedőnél. 4-12

Magyar gőzcséplő-készletek

Gőzmozgonyok
2, 2½, 3½, 4, 6, 8 lóerőre.

Gőzcséplőgépek
fa és vaskerettel, verőlécezes szeges dobbal, legújabb, legerősebb szerkezet, legnagyobb munkaképesség mellett.

Olcsó árak és előnyös feltételek.
Árjegyzékek kívánatra.

GROSSMANN és RAUSCHENBACH
első magyar gazdasági gépgyára

Budapest, külső vácsi-út 7. szám.
4-5

"Zacherlin"
csak eredeti üvegekben kapható a valódi,

azért figyelem a vevésnél!

Minden másféle utánzott és félrevezetés.

RAKTÁRAK:
N.-Egyeden: Winkler János urnál. Gy.-Fehérvárt: Fröhlich Gyula gy.sz. ur
Balászfalván: Schieszl Károly gyógyszer. ur Mahler Ignacz
Sinberger Salamon " Nagy József
Hevitskovits Lipót " Mihelyes Zsigmond
Verespatakon: Moldován Lajos " Jakabfy Albert

A raktároknál az "eredeti Zacherlin Perzsa" falragaszok vannak kifüggesztve. 1-3

Előfizetési árak:
Égész évre . . . 14 frt — kr.
Félévre . . . 7 " —
Negyedévre . . . 3 " 50 "
Egy óra . . . 1 " 20 "
Egyes szám helyben 4 kr.
Vidéken 5 kr.

Százalék nem adatik.

Kiadóhivatal:
Budapest, nádor-utca 7. sz., földszint, hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólamlások intézendő.

PESTI HIRLAP
POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztési iroda:
Budapest, nádor-utca 7. sz., I. emelet, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.
Bérmintetlen levelek csak ismert kezektől fogadtnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

Hirdetések
a kiadóhivatalban vétetnek fel. Franciaország részére pedig JOHN F. JONES & Co. Párisban, 31 bis, rue du Faubourg Montmartre.

Pártoktól és kormánytól egyaránt független közlöny.

Legolcsóbb magyar lap.

Ma tíz év alatt, mely a Pesti Hírlap megalapítása óta eltelt, a magyar olvasóközönség rokonszenvre évről-évre fokozódó mérvben fordult a lap felé, úgy hogy ma, — mikor a Pesti Hírlap immár tizedik évfolyamát éli, — kétségbevonhatlanul a legkedveltebb és legelterjedtebb lap Magyarországon.

A hazai közönség e pártatlan bizalma és rokonszenvre arról tanuskodik, hogy a Pesti Hírlap mináig híven megtartja azt az irányt, melyet maga elé tűzött.

Független volt eddig s független marad ezután is minden irányban, pártoktól és kormánytól egyaránt.

Erős, öntudatos, magyar nemzeti politika, ez jelszava a Pesti Hírlapnak. Határozottan szembeszáll mindazzal, ami e politikának utjában áll, de nyiltan helyesli, ha akár a kormány, akár bármelyik országos párt jár el, a mint azt e politika érdekei követelik.

Ez teszi lehetségessé, hogy a Pesti Hírlap munkatársai közt különböző pártállású kitünő publicisták sorakoznak. E függetlenségben rejlik a lap ereje, melynél fogva megmondhatja az igazat minden irányban, a kormánynak és azt támogató többségnek ép úgy, mint az ellenzéknek.

A Pesti Hírlap vezetői: Pulszky Ferenc, ifj. Abrányi Kornél, Horváth Gyula, Eötvös Károly, Tórs Kálmán, Schvaroz Gyula, Borostyáni Nándor és dr. Kenedí Géza írják.

Ugyanők dolgozataikkal gazdagítják a társaságot is, melynek rendes munkatársai azonkivül: Mikszáth Kálmán (Scarron), Agai Adolf (Csieseri Bors), Bartók Lajos, Tolnai Lajos, Jakab Elek, Kürthy Emil, Reviczky Gyula, Sebők Zsigmond, Szécsy Ferenc, Sziklay János, Szerényi Hugó, stb.

Mikszáth Kálmán, ki a "Ház" folyóscójáról immár bejutott a honatyák közé, országos híre és kedveltsége kapott képviselőházi karcolataiban humorizálja az országgyűlési pártok és notabilitások ferdeségeit — pártkeint nélkül.

Az élen szerkesztett rendes rovatok vezetői: Antall Károly (országgyűlés és zene), Luby Sándor (napi hírek), Sasvári Armin (külpolitika), Schmittely József (segédszerkesztő) stb., mindent elkövetnek, hogy az olvasóközönség igényeit a legfokozottabb mérvben kielégítsék.

A szerkesztőség élén, mint irányadó és igazgató lapvezér, Légrády Károly lap tulajdonos-főszerkesztő áll, kinek e téren negyedszázadon át szerzett tapasztalatai garanciát nyujtanak arra nézve, hogy a Pesti Hírlap a lapok versenyében kivívott elsőrangú helyét mindig meg is fogja tartani.

Hazai és külföldi rendes tudósítók egész seregén kívül, kik — költségre való tekintet nélkül — minden nevezetesebb eseményről bő táviratokban értesítik a Pesti Hírlap közönségét, a szerkesztőség külön tudósítót küld a szükséghez képest mindenhol (még az ország határain túl is), csak hogy közönségét első forrásból láthassa el megbízható értesítésekkel.

A Pesti Hírlap színházi és hírvonata elvitázhatlanul legzadagabb valamennyi lapoké közt.

A külföldi irodalom érdekesebb termékeit — regényekben, tárcá-rajzokban s beszélyekben — gondosan megválasztva mutatja be. Nagy gondot fordít a Pesti Hírlap még a közönség köréből való panaszok s a mindenki által szivesen olvasott szerkesztői üzenetek közlésére is.

S bár a legdiszesebb kiállításban naponta (a hétfőt kivéve) két teljes ívet — 16 oldal — fölragott állapotban ad az olvasó kezébe, külön kedvezményül hetenkint még egy zenemellékletet is kapnak a lap előfizetői, teljesen ingyen. Oly kedvezmény, minőt ma egyetlen európai lap sem nyujt közönségének.

Mindezen kedvezmények dacára a Pesti Hírlap a legolcsóbb napilapnak méltán mondható, amennyiben havonként csak 20 krral drágább az ugynevezett kis néplapoknál, melyeknél pedig ötszörte többet tartalmaz.

A Pesti Hírlap előfizetési ára:

Égész évre . . . 14 frt — kr.
Fél évre . . . 7 " —
Negyed évre . . . 3 " 50 "
Egy óra . . . 1 " 20 "

Előfizetés — legelőszérűbben postautalványnyal — a hó bármely napjától kezdve eszközölhető s az előfizetési pénzek a Pesti Hírlap kiadóhivatalába (Budapest, nádor-utca 7. sz.) küldendők.

Osszetévesztések kikerülése végett azonban csakis PESTI Hírlap irandó cím gyanánt.

Tisztelettel

a "Pesti Hírlap"
szerkesztősége és kiadóhivatala.
Budapest, V., nádor-utca 7.

Levelező lapon nyilvánítt óhajra a Pesti Hírlap kiadóhivatala egy hétig ingyen és bérmintven küldi a lapot mutatványul.

Hetenként zenemelléklet.

Nyomatott Wokál Jánosnál Nagyenyeden, 1888.